

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

**Особине личности кошаркашица у зависности на којој
позицији играју**

Мастер рад

Ментор:
Проф. др Татјана Тубић

Студент:
Ивона Блажин

Нови Сад, 2022.

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	3
1.1. Личност и постигнуће у спорту.....	4
1.2. Позиције у кошарци.....	6
1.3. Досадашња истраживања.....	7
2. ЦИЉ И ПРОБЛЕМИ ИСТРАЖИВАЊА.....	9
3. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА.....	10
4. МЕТОД РАДА.....	11
4.1. Узорак испитаника.....	11
4.2. Инструменти истраживања.....	11
4.3. Методе обраде података.....	12
5. РЕЗУЛТАТИ.....	13
6. ДИСКУСИЈА.....	17
7. ЗАКЉУЧАК.....	20
8. ЛИТЕРАТУРА.....	21

1. УВОД

У групи спортских игара, кошарка се издваја као веома сложена игра, са специфичним структурним и функционалним особинама. Кошарка се дефинише као полуструктурни комплексни спорт, са основном карактеристиком непрекидног сукобљавања две групе играча на релативно малом простору у односу на број играча који учествују у игри (Horga and Sabioncello, 1994).

Играчи на својим позицијама морају имати интеракцију са осталим играчима у тиму, као и да за врло кратко време, морају да изаберу добру одлуку и брзу реакцију.

Личност као најсложенији систем у психологији, представља применљив, користан и најрелевантнији начин за опис и објашњење понашања у спорту. Личност се најчешће проучава са аспекта структуре, динамике и развоја. За бављење спортом и постизање успеха, значајна је група унутрашњих особина које се због високе међусобне повезаности сматрају као једна сложена диспозиција, а идентификује се као фактор интергративних функција или особина личности.

Аутори књиге „Психологија личности“, Ларсен и Бас (Larsen & Buss, 2008), дефинишу личност као скуп психичких особина и механизма унутар појединца који су организовани и релативно трајни и који утичу на интеракције појединца и његове адаптације на околину. У складу са наведеном дефиницијом, психичке особине су градивни елементи на основу којих је могуће међусобно упоређивати личности, односно појединце.

Кошарка је сложена и динамична игра у којој доминирају брзе промене, из акције у акцију. Није само екипна, већ и индивидуална спортска игра, у којој су садржани индивидуални и колективни начини надигравања. Истраживање о особинама кошаркашица у зависности на којој су позицији свакако има значаја како за теорију, тако и за праксу кошаркашке игре.

Значај истраживања се налази у чињеници да ће добијени резултати више осветлити везу између појединих психолошких особина и бављења спортом, односно кошарком.

Циљ овог истраживања је испитати кошаркашице, које играју у истом рангу такмичења, да ли се разликују особине личности у зависности на којој позицији играју.

1.1. Личност и постигнуће у спорту

Личност је дефинисана као скуп психичких особина и механизма унутар појединца који су организовани и релативно трајни и који утичу на интеракције појединца и његове адаптације на околину. Повезаност између личности и спорта односно, спортског понашања или успеха традиционално представља истакнуту област истраживања у савременој психологији спорта, са важним практичним импликацијама.

У новије време, та повезаност је проширена на практиковање физичког вежбања, односно на физичку рекреацију. Тако, ова све актуелнија и све развијенија примењена дисциплина психологије пружа корисна знања, стратегије и интервенције које могу помоћи спортистима и вежбачима да буду успешнији у својим спортским или физичко-рекреативним активностима да имају већу корист од учешћа у спорту и вежбању (Tod, Thatcher and Rahman, 2010). Уопштено, пажњу психолога спорта и вежбања углавном заокупљају следећа два кључна питања: (1) Како психолошки фактори утичу на учествовање и успех у спорту и вежбању? и (2) Који су психолошки ефекти бављења спортом и вежбањем? Питање повезаности личности, њених црта или особина, са спортским успехом пример је једне од специфичних тема повезаних са првим питањем.

Личност и успех у спорту је, у суштини, питање индивидуалних разлика то јест, питање систематског начина на који се људи доследно разликују међу собом и утицаја тих разлика на њихово понашање. А то подразумева испитивање и описивање релативно доследних и трајних аспеката личности као организованог и интегрисаног скупа карактеристика (мисли, осећања и понашања) које чине појединце јединственим, различитим од других појединаца.

У овој области истраживања истиче се да постоје бар три важна разлога за мерење различитих аспеката личности. Прво, мере личности омогућују

долажење до одређених корисних општих сазнања о људима, као што је рецимо њихова склоност да се пре такмичења осећају анксиозно. Друго, овакве мере пружају истраживачима податке о личности који се могу теоријски објаснити и саопштити другима. Мере личности могу помоћи психолозима спорта и вежбања да предвиде понашање и успех у овим активностима (Carducci, 2009). Међутим, исто тако се признаје да је испитивање повезаности између личности и успеха спортиста тешко из неколико разлога. Један од разлога је то што постоји велики број различитих врста спортова; потенцијално, различите личности погодне су за различите спортове, од којих су неки тимски а неки индивидуални. Други разлог је то што је личност сложена и састоји се од великог броја разних димензија, а само су одређене особине личности непосредније повезане са спортским успехом, док се за неке друге димензије личности то не може рећи.

. Што се тиче спорта успех исто зависи од саме личности тог спортисте. На пример колико је један играч спреман да се носи са притиском и колико је истрајан, односно колико ће се трудити. На основу тога можемо закључити да веза између личности и спорта, може се одразити и на коначан успех. Спортску активност карактеришу такмичарски успех и неуспех, који утичу на варирање интензитета мотивације спортисте, од које зависи не само каријера спортисте, већ и његов учинак и спортска достигнућа. За бављењем спортом и постизањем успеха, значајна су индивидуална обележја спортиста, која се уколико између њих постоје међусобна повезаност сматрају као једна сложена диспозиција коју можемо идентификовати као особину личности. Ричард Кокс (Cox R. 2005) је рекао, да опстају најстраственији и најупорнији спортисти, у ствари спортисти који имају највиши ниво екстраверзије. С друге стране, не искључује се могућност да бављење спортом може да побољша развој личности. Различити спортови као и различите позиције играча у одређеној спортској игри, могу на различите начине утицати на личност спортисте.

Кошарка као тимски спорт захтева различите облике сарадње, који се заснивају на узајамном помагању свих пет играча, а самим тим потиче развој специфичних особина личности, као што су разумевање игре, тактичка дисциплина и тактичка одговорност (Trninić S. , Kardum i Mlačić, 2010). Трнинић (1995) даје листу „пожељних карактеристика

битних за такмичарски успех кошаркаша, међу којима су, поред знања и способности, особине личности: креативност, тактичка дисциплина и одговорност, прилагодљивост игри, ментална чврстина, физичка издржљивост.

1.2. Позиције у кошарци

У кошарци као спорту постоји пет позиција. Свака се разликује по задатку. Играч на одређеној позицији има и различит задатак. Самим тим и играчи по позицијама се разликују.

Играч је систем који директно функционише у спортским такмичарским условима који захтевају релевантне антрополошке карактеристике, које омогућавају појединцу висок ниво укупног стварног квалитета у игри (Lebed i Bar-Eli, 2013). У кошаркашкој игри разликујемо индивидуални и тимски аспект квалитета појединог играча. Тимски аспект показује оне праве вредности једног играча, углавном се ти играчи и покажу као најбољи и у индивидуалном аспект. Током развоја кошарке из три основне позиције које су постојале, развило се још две и тако данас имамо пет позиција у кошарци (Semaško, 1976; Dežman, 1988; Trninić, Dizdar i Jaklinović-Fressl, 1999).

1. Позиција 1 или плеј- то је вођа тима и он углавном позива акције које ће се играти. Тренери кажу да је цео тим доминантан онолико колико су надмоћни играчи на позицији 1. Такви играчи имају способност да разигравају саиграче.

2. Позиција 2 или бек шутер-његов задатак је погађање спољашњих шутева. Играчи који требају да имају осећај и за брзину и промену темпа. Исто могу разиграти саиграче.

3. Позиција 3 или крило-поред доброг дриблинга и шута, играч на овој позицији мора да буде и добар скакач.

4. Позиција 4 или крилни центар- задатак играча на овој позицији је да „очисти простор“ и да је добар на скоку.

5. Позиција 5 или центар- играч који мора бити добар у скоку а исто тако и у блоку. Играчи који изнуђују доста слободних бацања. То су играчи који су углавном највиши и најјачи.

1.3. Досадашња истраживања

Досадашња истраживања на ову тему су се обично фокусирала на специфична понашања спортиста, више него на карактеристике личности.

Истраживање на узорку од 157 одбојкашица, потврдило је да се блокери, сервери и смечери разликују по особинама личности с обзиром на различите задатке које обављају. Резултати су показали да се групе разликују само у одређеним варијаблама, односно да техничари у поређењу са блокерима и смечерима, у стању су мислити на више ствари од једном (Richard Cox, 1987). Задаци техничара у одбојци су слични организаторима игре у кошарци, јер и техничари морају кроз целу утакмицу диктирати начин игре, као што и плеј ради у кошарци.

Резултати истраживања на играчима бејзбола указују да су играчи на нападачким позицијама одговорнији од играча на одбрамбеним позицијама (Greenwood i Simpson, 1994).

Новије истраживање, на узорку од 578 хокејаша које је испитивало особине личности и стереотипе повезане са позицијама играча у хокеју показује да се нападачи, одбрамбени играчи и голмани не разликују значајно ни у једној димензији личности (Cameron , Dithurbide i Lalonde, 2012).

Досадашња истраживања указују на то да личност има важан утицај на спортска такмичења и спортисте, али будућа истраживања би требала пружити више детаља за сваку од димензија личности, као и то како је личност повезана с другим важним факторима који утичу на спортски успех (Allen i sar. , 2013).

Трунић (2006) је анализирао психолошке карактеристике кошаркаша, на 90 испитаника подељених према критеријуму степена такмичења. Дискриминацијском анализом дошли су до резултата да се српски и

црногорски кошаркаши статистички значајно разликују по карактеристикама антрополошког простора (просторна перцепција, општа анксиозност особина, такмичарска анксиозност, психотицизам, неуротицизам, екстраверзија). И на основу овако кратког прегледа истраживања, види се да корелација између успеха у спорту и личности постоји, иако се односи на различите аспекте спортског успеха.

Поред ових истраживања која су испитивала однос особина личности и позиција на којим играчи играју у разним спортовима, постоје и истраживања која су конкретно везана за кошарку. Синдик је спровео истраживање у којем је хтео да утврди да ли постоје разлике у особинама личности код кошаркаша у зависности на којој позицији играју. Резултати су показали да нема статистичких значајних разлика између позиција које играју у димензијама Великих пет особина личности, осим у димензији отвореност. Утврдио је да бекови показују, значајно већу отвореност у односу на играче са других позиција, посебно на позицији крила и центра (Sindik J. 2011).

Најновије истраживање било је у Хрватској 2016. године, испитивали су особине личности кошаркашица у зависности на којој позицији играју. Узорак испитаника је чинило 46 кошаркашица, од тога 36 кошаркашица играло је у А1 женској кошаркашкој лиги Хрватске. Позиције на којима играју су крило, центар и бек. Све играчице су биле узраста од 20 до 26 година. Основне варијабле ове студије укључивале су пет особина личности, то су екстраверзија, пријатност, савесност, емоционална стабилност и отвореност. Добијени резултати су показали да су вредности за интелект повећане на свим позицијама, што се може објаснити чињеницом да све кошаркашице припадају студентској популацији. (Ivković G. 2016).

Треба очекивати одређене разлике у личности између играча који играју на различитим позицијама с обзиром да различите позиције често могу захтевати различита понашања која могу бити мање или више прикладна за особе с одређеним карактеристикама личности (Trninić M. 2015).

2. ЦИЉ И ПРОБЛЕМИ ИСТРАЖИВАЊА

Главни циљ истраживања је испитати особине личности код кошаркашица, узевши у обзир различите позиције на којима играју. Односно да ли постоје разлике у Великих пет плус два димензијама личности између кошаркашица у зависности на којој позицији играју у првој регионалној лиги Војводине. (Смедеревац, Митровић и Чоловић, 2010).

Проблеми истраживања су

- Испитати особине личности код кошаркашица Прве регионалне лиге Војводине.
- Испитати разлике у особинама личности код кошаркашица у зависности на којој позицији играју.

3. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА

У истраживању постављеног проблема полази се од:

А) Основне хипотезе која гласи: Не постоји статистички значајне разлике у особинама личности кошаркашица у зависности на којој позицији играју.

Б) Помоћне хипотезе које гласе:

X1: Не постоје статистички значајне разлике у агресивности међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

X2: Не постоје статистички значајне разлике у екстраверзији међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

X3: Не постоје статистички значајне разлике у неуротицизму међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

X4: Не постоје статистички значајне разлике у негативној валенци међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

X5: Не постоје статистички значајне разлике у отворености међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

X6: Не постоје статистички значајне разлике у позитивној валенци међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

X7: Не постоје статистички значајне разлике у савесности међу кошаркашицама које играју на различитим позицијама у тиму.

4. МЕТОД РАДА

4.1. Узорак испитаника

Укупан узорак испитаника у истраживању особина личности кошаркашица у зависности од позиције обухватио је 58 кошаркашица из три клуба, Жкк „Јединство“ из Новог Бечеја, Жкк „Карађорђево“ из Банатског Карађорђево и Жкк „Србобран“ из Србобрана. Сва три клуба наступају у Првој регионалној лиги Војводине.

4.2. Инструменти истраживања

У истраживању је примењен упитник Великих пет плус два (Смедеревац, Митровић и Чоловић, 2010), конструисан је на основу лексичких описа личности у српском језику. Упитник је намењен за процену седам димензија личности највишег нивоа хијерархије, од којих свака обухвата две или три димензије ужег обима. У овом истраживању примењује се скраћена верзија Великих пет плус два упитника који је намењен за процену степена изражености одређених димензија личности. Анализа је спроведена са седам независних варијабли, агресивност, екстраверзија, неуротицизам, негативна валенца, отвореност, позитивна валенца и савесност. Скала неуротицизма односи се индивидуалне разлике у склоности да се доживљавају негативне емоције. Особе које имају слабије изражен неуротицизам могу се окарактерисати као емоционално стабилне, сталожене и релаксирани. Екстраверзија се односи на број међуљудских односа у којима се особа осећа лагодно. Особе са високим скоровима на овој димензији катактерише висока укљученост у спољашњи свет. Савесност је димензија индивидуалних разлика која се односи на став према обавезама. Особе са високим скоровима на овој димензији усмерене су на неколико циљева и показују самодисциплину повезану са тим усмерењем. Агресивност је димензија која подразумева индивидуалне разлике у учесталости и интензитету агресивних импулса. Отвореност се односи на прихватање нових идеја приступа и искуства. Позитивна

валенца је димензија самоевалуације која подразумева позитиван став према себи и позитивну процену себе. Негативна валенца је димензија самоевалуације која подразумева негативан став према себи и негативну процену себе. (Смедеревац и сар., 2010). Док је зависна варијабла у овом истраживању позиција кошаркашица, укупно имамо пет позиција (плеј, бек, крило³, крило⁴ и центар).

4.3. Методе обраде података

Прикупљени подаци су обрађени помоћу статистичког програма СПСС. Сви подаци су прво анализирани применом основних дескриптивних статистичких метода ради израчунавања средње вредности и стандардне девијације.

За утврђивање разлика између играчица у особинама личности у зависности на којој позицији играју користили смо анализу варијанси (анова) и примењен је и *post hoc* тест.

5. РЕЗУЛТАТИ

У овом испитивању учествовало је 58 испитаника, односно кошаркашица, из различитих клубова, из Новог Бечеја, Банатског Карађорђева и Србобрана. У табели 1 приказане су дескриптивне карактеристике за особине личности кошаркашица независно од позиције на којој играју.

Табела 1. Дескриптивне карактеристике особина личности кошаркашица независно од позиције на којој играју

	AS	SD
Агресивност	29.086 2	6.10230
Екстраверзија	41.017 2	4.84674
Неуротицизам	23.086 2	6.79082
Негативна валенца	19.551 7	5.53830
Отвореност	37.655 2	4.77035
Позитивна валенца	36.310 3	6.14790
Савесност	36.448 3	6.05290

Резултати приказани у табели 1 показују да од 58 испитаника највећу средњу вредност можемо уочити код екстраверзије (41.01), док стандардна девијација на истом броју испитаника највећу вредност показује код неуротицизма (6.79). Испитанице, пак, најнижим просечним вредностима процењују негативну валенцу.

Димензија	Позиција	AS	SD
Агресивност	Плеј	29.22	5.72
	Бек	26.54	5.95
	Крило	27.72	6.57
	Крилни центар	28.63	5.85
	Центар	32.91	5.41
Екстровеизија	Плеј	40.84	5.55
	Бек	41	6.03
	Крило	42.09	5.08
	Крилни центар	41.81	3.91
	Центар	39.50	3.63
Неуротицизам	Плеј	18.92	4.85
	Бек	21.72	6.14
	Крило	24.72	6.45
	Крилни центар	20.36	4.27
	Центар	29.83	6.50
Негативна валенца	Плеј	21.30	6.51
	Бек	18.45	7.22
	Крило	19.09	4.67
	Крилни центар	19.72	3.10
	Центар	18.91	5.56
Отвореност	Плеј	37.61	4.36
	Бек	36.81	4.87
	Крило	39.72	5.71
	Крилни центар	37.27	5.02
	Центар	36.91	4.14

Позитивна валенца	Плеј	35.69	8.50
	Бек	38.45	4.52
	Крило	36.81	6.63
	Крилни центар	35.18	3.84
	Центар	35.58	6.14
Савесност	Плеј	39.38	3.99
	Бек	35.00	3.94
	Крило	35.27	9.25
	Крилни центар	36.18	4.62
	Центар	35.91	6.85

Табела2. Дескриптивне карактеристике особина личности кошаркашица у зависности на којој позицији играју

У табели3 приказани су резултати дескриптивних статистика особина личности кошаркашица у зависности на којој позицији играју. Према овим резултатима можемо закључити да нема значајнијих одступања. Највиша вредност је у варијабли екстраверзије на позицији крила ($AS=42.09$). Док најнижа вредност је код негативне валенце на позицији бека ($AS=18.45$).

	F	Sig.
Агресивност	1.93	0.11
Екстраверзија	0.49	0.74
Неуротицизам	6.95	0.00
Негативна валенца	0.47	0.75
Отвореност	0.67	0.61
Позитивна валенца	0.50	0.73
Савесност	1.05	0.38

$p < 0.01$

Табела3. Разлике у особинама личности кошаркашица у зависности од позиције

Резултати које се односе на разлике особина личности у зависности од позиције, налазе се у табели 2. Анализом варијансе утврђено је да нема статистички значајних разлика у особинама личности код кошаркашица у зависности на којој позицији играју. Као што можемо приметити једина варијабла која показује да постоји статистички значајна разлика је неуротицизам .

У наставку је примењена Post hoc анализа да би се утврдило која позиција у тиму је, у ствари, највише допринела статистички значајним разликама у Неуротицизму међу кошаркашицама; утврђено је да се играчице на позицијама бек и центар, статистички значајно разликују од осталих позиција.

Утврђено је да кошаркашице које играју на позицији центра статистички се значајно разликују од кошаркашица које играју на позицији плеја ($t=2.15$, $p=0.00$) .

6. ДИСКУСИЈА

Циљ овог истраживања је да се утврди да ли постоје разлике у особинама личности код кошаркашица у зависности на којој позицији играју. Ово је тема о којој се мало говори и мало истражује, а може бити веома значајна за напредовање спортиста. Може побољшати развој личности једног спортисте, подспешити комуникацију у тиму, како између играча и тренера тако и играча међусобно.

У истраживању се настојало да се одговори на питања која се тичу особина личности кошаркашица и позиција на којој играју. Различити задаци које кошарка захтева, могу више или мање одговарати играчима с одређеним особинама личности.

Личност појединца је вишедимензионална и сложена, представља једну од унутрашњих предиктора учинка и спортских постигнућа. Треба истаћи да сваки играч у кошарци има одређени степен изражености личности које га разликују од других.

У овом истраживачком раду, истраживање је спроведено на узорку од 58 испитаника из три различита женска кошаркашка клуба у Војводини. Учествовали су само испитаници женског пола, узраста од 18 до 25 година.

Досадашња истраживања и указују на то да нема статистички значајних разлика. Синдик је спровео истраживање у коме је хтео да утврди да ли постоје разлике у особинама личности кошаркаша у зависности на којој позицији играју. Резултати његовог истраживања су показали да нема статистички значајних разлика у особинама личности.

Дескриптивном статистиком смо добили резултате који показују да од 58 испитаница, највећу средњу вредност можемо уочити код екстраверзије, док стандардна девијација на истом броју испитаника показује највећу вредност код неуротицизма.

На основу постављене основне хипотезе утврђено је да нема статистички значајне разлике у особинама кошаркашица у зависности на којој позицији играју. На то указују резултати у табели 2. Можемо закључити да једино у варијабли неуротицизам постоји статистички значајне разлике. Особе са

високим скоровима на отворености ка искуству, флексибилније су и имају могућност да се лакше прилагођавају новим радним задацима и позицијама током каријере. Такође, особе са нижим степеном анксиозности, осећања кривице, депресивног расположења, огорчености, отуђености и осећања мање вредности, спремније су за задатке који су део каријерног одлучивања.

Post hoc анализом смо дошли до закључка да највише има разлика код играча који играју на позицији број пет, односно да центри су они играчи који се највише разликују по особинама личности од осталих позиција. Центри су играчи који најчешће користе своју снагу и висину, играју окренути леђима ка кошу. Од играча на овим позицијама се очекује да успешно играју тимску одбрану. Сматра се да су и центри поред плејева најважнији играчи у тиму. Морају да поседују одређени ниво агресивности и то је оно што их делимично разликује од осталих играча на терену. Треба да садржи и одређену дозу арогантности, као и да сваки задатак решавају подсмехом, да покажу да је то њихова територија. Оно што је још карактеристично за ову позицију, јесте што сви центри су веома поуздани и треба да уливају поверење осталим играчима.

Неуротицизам је базична црта личности, односи се на индивидуалне разлике у склоности да се доживљавају негативне емоције. Особе које имају слабије изражен неуротицизам могу се окарактерисати као емоционално стабилне, сталожене и релаксиране. Оне су емоционално нестабилније и лошије реагују на стрес, често доживљавају анксиозност, бригу, страх, љутњу, завист, љубомору, осећај кривице и усамљеност. Често су описани као превише усмерени на себе и стидљиви. Док особе које имају нижи скор на неуротицизму су емоционално стабилније, боље реагују на стрес. Показују већу прибраност, стабилност и ређе се осећају напето и узнемирено. Иако овакве особе доживљавају мање негативних емоција, то не значи да нужно доживљавају више позитивних емоција.

У истраживању које је спровео Синдик, утврдио је да плејеви показују много већу отвореност, у односу на играче са осталих позиција, поготово на позицији крила и центра (Sindik J. 2011). Утврђено је да кошаркашице које играју на позицији центра статистички се значајно разликују од кошаркашица које играју на позицији плеја ($t=2.15$, $p=0.00$). Разлике између ове две позиције су оправдане. Обе позиције извршавају различите задатке у игри и сасвим је очекивано да се разликују у особинама

личности, што смо овим истраживањем и потврдили. Плеј је организатор, вођа, треба да буде главни и да добро комуницира са свим осталим играчима, док центри треба да поседују агресивност, али оно што је заједничко за ове две позиције јесте то, да тим не може функционисати добро ни без центра, а ни без плеја и да су то најважнији играчи у тиму.

7. ЗАКЉУЧАК

Главни циљ истраживања је био да се испитају особине личности код кошаркашица, узевши у обзир различите позиције на којима играју. Добијањем резултата истраживања особина личности кошаркашица, могу се побољшати међусобни односи у тиму.

Овим истраживањем смо закључили да нема статистички значајне разлике у особинама личности кошаркашица у односу на којој позицији играју. Добили смо да се кошаркашице једино разликују у неуротицизму, као и то да се кошаркашице на позицији центра статистички значајно разликују од осталих позиција.

Сазнањем која особина личности је развијенија на одређеној позицији, може допринети да се дође до боље комуникације, како између играча, тако и са тренером. Сваки играч може добити одређену улогу у зависности од особина личности које поседује и тако побољшати комуникацију у тиму и омогућити велики успех и постигнуће у спорту.

Добијени резултати и ово истраживање могу бити веома корисни за даљи рад и напредовање кошаркашица али и тренера. Сваки тренер знајући одређене особине личности сваког играча на одређеној позицији може поспешити начин игре и побољшати организацију. Веома је битно да играчи сарађују како на терену тако и ван терена, да се међусобно поштују и разумеју, јер то је оно што гради успешан тим.

8. ЛИТЕРАТУРА

1. Каралејић, М. , Јаковљевић, С. (2001). *Основе кошарке*. Београд : Факултет спорта и физичког васпитања Београд.
2. Трнинић, С. , (1996): *Анализа и учење кошаркашке игре*. Пула: Викта
3. Каралејић, М., Јаковљевић, С. (2008). *Теорија и методика кошарке*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.
4. Allen, M.S., Greenlees, I. & Jones, M.V. (2011). An investigation of the five-factor model of personality and coping behaviour in sport. *Journal of Sports Sciences*, 29(8), 841-850.
5. Allen, M. S., Greenlees, I., & Jones, M. (2013). Personality in sport: A comprehensive review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 6(1),184-208.
6. Bandura, A. (1990). Perceived self-efficacy in the exercise of personal agency. *Journal of Applied Sport Psychology*.
7. Cameron, J. E., Cameron, J. M., Dithurbide, L., & Lalonde, R. N. (2012). Personality traits and stereotypes associated with ice hockey positions. *Journal of Sport Behavior*, 35(2), 109.
8. Сох, Р. (2005). *Психологија спорта: концепти и примјене*. Јастребарско: Naklada Slap.
9. Dežman, B., Trninić, S., & Dizdar, D. (2001). Expert model of decision-making system for efficient orientation of basketball players to positions and roles in the game—Empirical verification. *Collegium Antropologicum*, 25(1), 141-152.
10. Larsen, R. J., & Buss, D. M. (2008). *Психологија личности*. Јастребарско: Naklada Slap.
11. McCrae, R.R., Costa, P.T. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and Individual Differences*, 36, 587-596

12. Чоловић, П., Митровић, Д. И Смедеревац, С. (2005). Евалуација модела Пет великих у нашој култури применом упитника FIBI. Психологија, 38, 55–76.
13. Sindik, J. (2010). Relationship between big five personality markers with situation- related performance at top croatian basketball players. Sport Science
14. Норга, S. & Sabioncello, N. (1994).Основе психологије спорта. [Basics of sport psychology. In Croatian.].Zagreb, Faculty of Kinesiology.
15. Дреновац, М. (2007).Спортска психологија. Осијек:Филозофски факултет.